

Hoe zit het straks met de symbiose tussen de Ad-opleiding en het resterend programma om de Bachelor te verwerven (binnen een bacheloropleiding)?

Hoe gaat men het gehele traject 'studeerbaar' maken en houden?

Wat zijn de rechten die een student heeft bij de vormgeving van beide leerlijnen in de richting van het bachelor-eindniveau?

Inleiding

De invoering van de Ad als opleiding is simpel: gewoon van een programma een opleiding maken. Dat klinkt eenvoudig, de benodigde transitie is het niet. Veel kan bij het oude blijven, maar er moeten wel degelijk allerlei keuzes worden gemaakt om te voldoen aan de wet- en regelgeving. In december komen we met een stuk daarover, door allerlei punten op een rijtje te zetten.

Een van de meest prangende vragen is hoe er moet worden omgegaan met de beloftes die worden gedaan aan a.s. hbo-studenten en degenen die al in een Ad-opleiding zitten. Hoe, wat en hoe lang, en op welke wijze kun je de betrokken instellingen en opleidingen binden? Veel van die vragen zijn wel degelijk in de groep te gooien, als er 'verticaal' wordt gedacht, dus als het zou gaan om eerst een Ad afronden en dan instromen in een bacheloropleiding. Maar er is meer aan de hand vanwege het feit dat er voor het eerst in ons systeem twee dergelijke parallele opleidingsroutes ontstaan in de richting van de hbo-bachelorgraad.

In dit nummer behandelen we scenario's waarover opleidingen en ook instellingen met elkaar om tafel dienen te gaan om de effecten van die parallelliteit op de inrichting van de doorlopende leerlijn Ad-B in beeld te brengen en de consequenties vast te leggen. Hieronder in kleine stappen waarover het gaat, met zaken die we graag meegeven aan degenen die met de Ad-transitie bezig zijn.

Van Ad-graad naar Bachelor-graad

Er zijn straks in principe twee door de overheid beoogde verschillende leerroutes naar de bachelor-
graad:

1. De bacheloropleiding, met een programma van 4 jaren (240 sp'n), leidend tot de bachelor-
graad.
2. De Ad-opleiding, leidend tot de Ad-graad, gevolgd door een programma binnen een bachelor-
opleiding om de bachelorgraad te behalen.

Eerste opmerkingen

- De vierjarige hbo-bacheloropleiding ligt vast, maar er zijn andere routes mogelijk, zoals het doen in drie jaar door vwo'ers of bij private aanbieders met een programma van 3 keer 80 EC.
- De Ad-opleiding kent een wettelijke omvang van 120 sp'n.
- Het resterende programma na de Ad is geen zelfstandige opleiding, en kent geen eigenstandige accreditatie. Dit kan alleen in specifieke gevallen bij private aanbieders, binnen het experiment deeltijd-hbo, waarbij het derde en het vierde leerjaar – samen ook 120 sp'n – als programma een eigen status kan hebben.

Maar...

Klopt. Of niet? Maar...

- In de wet staat niets meer over de omvang van dat resterend programma. Er is geen maximum voor het aantal sp'n, maar ook niet een minimum. Het kan zijn dat de Ad'er zoveel extra's meeneemt dat het resterende programma bijvoorbeeld 110 sp'n kan zijn – zeker als er wordt gewerkt met leeruitkomsten.
- Het aanbieden van het resterend programma voor de Ad'er wordt in principe gezien als het voortbouwen op het Ad-programma. Het programma is daarmee te beschouwen als een afstudeerrichting binnen de bacheloropleiding. Daarom zal de NVAO bij een herbeoordeling (accreditatie) een oordeel over dit programma moeten geven, ook al is het maar omdat het hier gaat om een duidelijk te benoemen instroomgroep binnen de bacheloropleiding (een criterium).
- Deze beoordeling zal nog meer een rol spelen als de overstap van Ad naar Bachelor ook een verandering in variant inhoudt, bijvoorbeeld van een voltijdse Ad naar een deeltijdse of duale Bachelor.

En dus...

Wat gaat er dan gebeuren? Het is handig is naar deze zaken te kijken...

- Er kunnen routes gaan ontstaan via de Ad die minder dan 240 sp'n omvatten.
- De betrokkene behaalt hiermee de Bachelor, met een programma van minder dan 240 sp'n. Is dat wettelijk mogelijk?
- Er is natuurlijk de jurisprudentie met de hbo-bachelorroute voor vwo'ers, die wettelijk gezien 180 sp'n mag zijn. In 'credits' betreft het wel een aantal van 240, en dat is wel zo handig als het gaat om de waarde van het diploma, zeker als de bezitter ervan verder wil studeren.

Als je nog eens kijkt naar deze constructies, dan zie je dus een aantal interessante zaken.

- Er is geen wettelijke basis meer voor de omvang van de route Ad-Bachelor.
- Een resterend programma kent geen wettelijke eisen als het gaat om de omvang.

Maar het kan ook nog anders...

De parallelle routes brengen nog een aantal zaken met zich mee, om ook maar eens goed onder de loep te nemen door hogescholen.

- Er zullen studenten in de Ad-opleiding zijn die vertraging oplopen, beheersbaar, dat wel – dus dat er bijvoorbeeld nog 15 sp'n van de Ad moeten worden behaald.
- Deze student kan de wens hebben om door te gaan met de verwante Bachelor, en dan ligt het voor de hand dat er een tweede inschrijving plaatsvindt bij die bacheloropleiding.
- De toelating zal in het algemeen geen probleem zijn, gelet op de toelatingseisen, en er is in wettelijke zin geen sprake van een harde knip d.w.z. er is voor de start met het resterend programma geen afgeronde Ad-opleiding nodig.

Vragen...

De ontvangende bacheloropleiding zal in de overeenkomst met de afleverende Ad-opleiding toch wel iets willen vastleggen.

- In het algemeen is de vraag of Ad-studenten deze optie moet worden geboden, en zo ja, hoeveel studiepunten van de Ad nog mogen openstaan?
- Worden in het resterend programma 'drempels' ingebouwd, dus moeten bepaalde eenheden van de Ad-opleiding zijn afgerond?
- Hoe om te gaan met degenen die in staat worden gesteld het volledige resterende programma te volgen, dit vervolgens succesvol doen en de Ad dan maar 'laten zitten'?

Examen doen

Het gaat de studenten om diploma's (en graden) en daarvoor moeten examens worden afgelegd (en het aantal studiepunten zal dan uiteindelijk niet erg belangrijk zijn)...

- De Ad'er stroomt in bij de bacheloropleiding, en daarmee kan de examencommissie alleen eisen stellen aan het resterend programma – en aan de examens om de Bachelor te behalen.

- De OER voor deze groep betreft dus alleen dit programma met een bepaalde omvang, en op basis daarvan wordt het bachelor-diploma uitgereikt.
- Formeel gezien is het diploma gebaseerd op een groep vrijstellingen vanwege de Ad-opleiding en op het resterende bachelor-programma.
- Dit kan van invloed zijn op de positie van de studenten die de vierjarige opleidingen volgen, mogelijk samen in groepen met ex-Ad'ers zitten, en wellicht nog dingen van het tweede leerjaar moeten doen – en vertraging oplopen.

En dan principieel...

Zo alles bij elkaar is het tijd om meer principieel te kijken naar de consequenties, en de keuzemogelijkheden.

- Laten we bij de parallelle route het aantal van 240 te behalen studiepunten los? Wordt de Bachelor toegekend op grond van het resterend programma?
- Wordt het mogelijk om binnen een accreditatie (herbeoordeling) te kijken naar het resterend programma, als zijnde de 'koninklijke route' voor Ad'ers naar de bachelorgraad?
- Op welke wijze kan de examencommissie van de ontvangende bacheloropleiding invloed uitoefenen op het Ad-programma, om op basis daarvan te kunnen bepalen hoe de student het resterende programma dient te doorlopen – specifiek als de betrokkene de Ad nog niet heeft behaald en zelfstandig kiest voor een tweede inschrijving bij die bacheloropleiding?
Kan de examencommissie van de Bachelor eisen dat een bepaalde onderwijseenheid in de Ad-opleiding met een voldoende resultaat is afgerond, om een onderwijseenheid van het bachelorprogramma te mogen volgen, als die eis wel geldt voor degenen die de vierjarige route volgen?
In het bijzonder is het de vraag hoe hiermee om te gaan als hogescholen besluiten om de Ad- en Bacheloropleiding de eerste semesters gelijk te laten oplopen, in het licht van de rechten die voor het laatste deel van de Bachelor worden opgebouwd.
- In hoeverre zijn de hogescholen, gelet op de gelijkblijvende situatie voor zaken als de rijks-bekostiging, de regeling voor het studievoorschot en het wettelijk collegegeld, bereid om onvoorwaardelijk gehoor te geven aan de oproep van de overheid om de leerroute Ad-B studeerbaar te houden? Streeft men naar een studieduur van vier jaren? Is men in staat om Ad'ers alvast te laten beginnen aan een resterend programma als er sprake is van een vertraging binnen de Ad-opleiding? Biedt men daarbij samen de kans om tegelijkertijd de Ad af te maken en voldoende vorderingen te maken binnen het resterend bachelorprogramma?

Nou, dus...

Het bovenstaande kan een aardige discussie opleveren over de 'symbiose' tussen de Ad-opleiding en de ontvangende bacheloropleiding om het resterende programma. Maar er zullen best scenario's blijven bestaan die te maken hebben met wat nu al is opgebouwd:

- Laat de Ad'ers gewoon instromen in het derde leerjaar en kijk hoe daarvoor de basis is gelegd en wat misschien nog kan worden gedaan (extra, aangepast eerste deel van het derde leerjaar). Maar met het zelfstandiger worden van de Ad zal dit steeds lastiger worden te onderbouwen...
- Laten de bacheloropleiding simpelweg worden opgebouwd met de Ad als diploma na twee jaar, dus met een 2+2-constructie. Er moet dan wel een 'verticaal' geordend werkveld voor de studenten zijn, om de leeruitkomsten zowel voor de Ad als de Bachelor te laten aansluiten bij de eisen die aan functies en beroepen worden gesteld. Uiteraard kan er veel worden gedaan met het inzetten van modules, minoren, afstudeerrichtingen en dergelijke – waardoor de bacheloropleiding eigenlijk niets anders is dan een 'kolom' waarbinnen veel leerlijnen zijn uit te zetten.

Kortom, er zal nog wel veel dynamiek gaan optreden. En dan hebben we het nog alleen maar over de directe doorstroom, terwijl de markt voor resterende programma's die Ad-gediplomeerden na een aantal jaren kunnen volgen, nog wel eens vele malen groter zou kunnen gaan worden. Zijn de hogescholen daar klaar voor?